Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 13 (67) Нядзеля, 22-га Сакавіка 1925 г. м. Вільня. Год II.

ГРАМАДЗКІ ГОЛАС

Выходзіць два разы ў тыдзень. Цана нумару 15 грошай.

Падпісная цана на 1 месяц 1 злоты 80 гр.
За граніцу ўдвая даражэй.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Wilno, ul. Niemiecka, 1 „Hotel Sokołowskiego" pokój № 26. Рэдакцыя адчынена ад 10—2 гадз. Рэдактар прымае ад 11—1 гадз. удзень, апрача сьвятаў.

Цана абвестак за радок пэтыту: на 1 стар. — 15 гр. у тэксьце — 10 гр. на апош. стар.— 5 гр.

Па глухіх кутках.

Па меры прыбліжэньня сроку, устаноўленага законам для падачы насяленьнем дэкларацыяў да школьных інспэктароў аб жаданьні беларускае школы, нашы беларускія сяляне ўзмацняюць акцыю падаваньня вышэйназваных дэкларацыяў.

Камусьці гэтае саўсім законнае дзеяньне нашага сялянства ў некаторых глухіх кутках Наваградчыны, як відаць, ня вельмі падабаецца, бо даходзяць да нас весткі, што ёсьць яшчэ „ўсемагутныя" сельскія адміністратары п. п. валасныя войты, якія адмаўляюцца бясплатна сьведчыць уласнаручныя подпісы сялян на дэкларацыях аб школах, ня гледзячы на тое, што аб гэтай справе даўно ўжо вышла адпаведнае распараджэньне міністра ўнутраных справаў.

Гэтак, напрыклад, нядаўна адмовіўся бясплатна сьведчыць дэкларацыі намесьнік войта сіняўскае воласьці Адарыч, для жыхароў яго-ж роднай вёскі Дунайчыцы.

Тут можа быць і простае няведаньне войтам распараджэньняў свайго вышэйшага начальства, а яшчэ хутчэй і проста злая воля, асснованая на варожым паглядзе валаснога начальства на справу беларускае школы.

Калі сялянства, якое хутчэй можа ня ведаць аб распараджэньнях вышэйшае адміністрацыі датычна школьных справаў, усё-ж такі ведае, што пасьведчаньне войтамі подпісаў на дэкларацыях, скіроўваных да школьных інспэктароў на аснове закону 31 ліпня 1924 году, павінна рабіцца бясплатна, дык дзіўна, як аб гэтым ня можа ведаць найбліжэйшы сялянскі начальнік—валасны войт!

Аднак, адмовы сьведчыць бацькоўскія подпісы на дэкларацыях аб роднай школе з боку валасных войтаў здараліся і войты выстаўлялі мотывам гэтых адмоваў тое, што яны яшчэ ня маюць па гэтай справе распараджэньня згары.

Сяляне прапанавалі навет у некаторых глухіх провінцыяльных кутках і аплату за пасьведчаньне сваіх подпісаў абы толькі сваё законнае дамаганьне роднае школы законна аформіць.

Упарты войт пры гэткім выпадку круціў галавою, нешта мэркаваў і нарэшце такі сьведчыў подпісы.

І вось гэткія спакойныя, саўсім законныя і цьвёрдыя дамаганьні сялян зьдзейсьніць тое, што зьяўляецца іх бясспрэчным правам павінны цешыць кожнага беларускага грамадзяніна. Бяз крыку і прывычнай нам скаргі на сваю нацыянальную долю, але цьвёрдым легальным абстойваньнем перад дзяржаўнымі інстытуцыямі нашых грамадзянскіх правоў народ можа ўхіліцца ад свае нацыянальнае крыўды.

Беларусы ў Польскай Рэспубліцы — ня чужынцы, а гэткія самыя грамадзяне, як і ўсе іншыя, а грамадзяніну ня можа быць забаронена зьдзейсьненьне таго, ці іншага свайго права ў парадку, устаноўленым законам.

Наш народ сярмяжны гэта разумее і ў яго заўсёды хопіць патрэбнага халадку ў крыві, арганізованасьці і вытрываласьці ў дзеяньнях пры рэалізацыі сваіх правоў.

Жыхаром глухіх куткоў патрэбна адміністрацыя, якая разумее іхнія патрэбы, ведаючы законнасьць гэтых патрэбаў і не стаўляючы дразьлівых перашкодаў на шляху рэалізацыі законных жаданьняў народу.

Гэткая адміністрацыя зьявілася-б найлепшым правадніком пачуцьця законнасьці і ўсіх рэспубліканскіх прынцыпаў у народныя беларускія масы, быўшыя ў працягу пары сталецьцяў пад ярмом расейскага абсолютызму і пад самаволяй, нядобрай памяці, быўшых расейскіх вураднікаў.

Дзеля шырокага і поўнага аздараўленьня валасных канцыляryяў нашым глухім мясцовасьцям не хапае даўно чаканага дэмакратычнага самаўраду, сябры якога, будучы мясцовымі народнымі выбранцамі ў воласьці, патрапілі-б заўсёды памагчы валасным войтам лепей ведаць тое, што яны павінны рабіць у выпадках выказваньня сялянствам сваіх законных жаданьняў.

Палітычны агляд.

Амаль што ня ўся другая палова лютага і першая палова сакавіка пэражыты пад уражаньнем нямецкае прапазыцыі саюзу бясьпекі. Раней аб гэтым хадзілі толькі няясныя чуткі і дагадкі, пакуль ангельскі міністар заграанічных справаў Чэмберлен не заявіў каля тыдня назад офіцыяльна ў ніжняй палаце аб нямецкіх прапазыцыях. Выясьнілася, што больш месяца назад нямецкі пасол у Лёндане падаў міністру заграанічных справаў прапазыцыю нямецкага ўраду зрабіць дагавор на гэткіх варунках: Нямеччына гатова падпісаць з Францыяй і Англіяй дагавор, які будзе абясьпечваць заходнія граніцы Нямеччыны з Францыяй. А што датычыцца ўсходніх граніц, г. зн. граніц з Польшчаю і Чэхаславакіяй, дык Нямеччына лічыць іх несправядлівымі для сябе, будзе імкнуцца да іхняй перамены, але толькі ня шляхам гвалту, а пры помачы Лігі Народаў на падставе 19 параграфу Статуту Лігі Народаў, які кажа, што Ліга Народаў мае права пераняняць тыя ці іншыя граніцы, калі гэтага будуць дамагацца ўсе яе сябры. Прадставіўшы ў Лёндане гэту прапазыцыю нямецкі ўрад прасіў захаваць яе ў тайне і пачаць па гэтаму пытаньню спрэчкі.

Чэмбэрлен адказаў, што прынцыпова ён згаджаецца з гэтай прапазыцыяй, але бяз згоды сваіх саюзьнікаў, а ў першую чаргу Францыі, ня можа пачаць з Нямеччынай перагавораў і ніякага адказу даць ёй ня можа. Тады нямецкі ўрад адказаў, што зробіць гэткую-жа прапазыцыю ў Парыжы, Рыме і Брусэлі. Гэтак ён і зрабіў.

Як толькі ў Парыжы і Рыме адтрымалі нямецкія прапазыцыі, пачалася гутарка на гэту тэму між Парыжам, Лёнданам і Бэрлінам. Аб гэтых прапазыцыях спачатку праніклі весткі ў францускую прэсу; да іх шмат хто аднёсься вельмі недаверчыва, пакуль ня спыніў усялякія недагаворкі Чэмбэрлен сваей заявай, а пасьля ня выступіў з офіцыяльнай заявай і нямецкі ўрад. Аказалася, што ўсё тое, што Чэмбэрлен сказаў у свайй заяве і аб чым крыху заяўляла прэса, было праўдай. Нямеччына абяцае непарушнасьць заходняй граніцы Францыі пад варункам, калі ёй будзе дазволена зьмяніць сваю ўсходнюю граніцу з Польшчай, якую яна, як нядаўна заявіў і нямецкі міністар заграанічных справаў Штрэзэман, ніколі ня прызнае справядлівай і не адмовіцца ад сваіх імкненьняў яе паправіць. Але абяцае, што да гэтага будзе імкнуцца шляхам згоды. Ніхто, ведама, ані ў Парыжы, ані ў Вэрсалі ня верыў гэтым абяцанкам згоды Нямеччыны. Але ў Лёндане адносяцца да гэтага зусім іначай. І на гэтым грунце пачаліся шырокія спрэчкі ў прэсе і ў парлямэнтах зацікаўленых дзяржаваў, дайшоўшыя найбольшае натугі на паседжаньні Рады Лігі Народаў і няскончаныя дагэтуль.

Францыя, як ведама, праз увесь час, пачынаючы ад 1919 г. імкнулася да падпісаньня абароннага дагавору з Англіяй і Бэльгіяй ў межах вэрсальскага трактату, г. зн. каб усе граніцы эўропэйскіх дзяржаваў, устаноўленыя вэрсальскім трактатам, заставаліся бяз зьмены. Але ўсе гэтыя імкненьні Францыі разьбіваліся аб цьвёрдую пазыцыю Англіі, якая мае на гэту справу іншы пагляд. Урад Л. Джорджа і Бальдуіна быў гатовы падпісаць абаронны саюз з Францыяй і Бэльгіяй, але не абязуючыся захоўваць status quo (істнуючае палажэньне) на ўсходзе Эўропы. У часы ўрадаваньня Макдональда зьявілася надзея разрашыць пытаньне аб непарушнасьці граніцаў пры помачы г. зв. жэнэўскага арбітражнага пратаколу, міжнароднага саюзу, ў які былі павінны дабравольна ўвайсьці ўсе дзяржавы, якіх абавязкам было-б бараніць істнуючае палажэньне, калі-б хто з яго сяброў захацеў пачаць вайну. Проект гэтага дагавору, як ведама, быў запрапанованы Макдональдам на мінулым агульным сходзе Лігі Народаў і спаткаўся з вельмі энэргічным падтрыманьнем Францыі і ўсіх іншых дзяржаваў, трымаўшыхся крэпка Вэрсальскага трактату. Няма ведама, які лёс быў-бы Жэнэўскага пратаколу, калі-б не праваліўся ўрад Макдональда. Францыя зараз-жа пасьля таго, як быў прыняты пратакол у Жэнэве падпісала яго, а ангельскі кабінэт Макдональда праз увесь час адмаўляўся прыняць гэты пратакол, спачатку тлумачачы гэта тым, што

Памятайце аб дарагоўлі друку, а дзеля гэтага не шкадуйце грошай на падпіску, каб ня была спынена вам высылка „Грамадзкага Голасу“!

раней павінен адтрымаць згоду сваіх колёніяў, якія карыстаюцца амаль што поўнай свабодай, пакуль Чэмбэрлен не прадставіў на цяперашнім паседжаньні рады Лігі Народаў дэклярацыі ангельскага ўраду, з прычыны якой завязалася вельмі гарачая полеміка між староньнікамі і праціўнікамі Жэнэўскага пратаколу. Дэклярацыя Чэмбэрлена ў агульных сваіх лініях гэткая: Ангельскі ўрад прызнае немагчымым падпісаць Жэнэўскі пратакол у цяперашняй форме і не прызнае яго за найлепшы спосаб, каб асягнуць вызначаныя мэты. Датарнаваньне санкцыяў лічыць немагчымым, пакуль цэлы рад дзяржаваў, як Злуч. Штаты, не ўвайдзе ў склад Лігі Народаў. Англія не згаджаецца з акрэсьленьнем нападаючай стараны. Сыстэма пратаколу не зьмяншае магчымасьці вайны і не вядзе да абязброеньня як сяброў Лігі, гэтак сама й дзяржаваў, не ўвайшоўшых у Лігу Народаў. Англія не згаджаецца з тым, што трэба пашырыць сыстэму санкцыяў, прадбачаных у пратаколе, дзеля таго што Ліга Народаў можа рабіць сільны націск і без санкцыяў. Кожная санкцыя залежыць ад трактатаў, а дзеля таго, што трактаты ня маюць моцы, дык і санкцыі трацяць сваю вагу. Дзеля гэтага Англія прапануе гэткія практычныя спосабы: дзеля таго, што жэнэўскі пратакол не асягае сваёй мэты, дык найлепшай разьвязкай было-б пашырэньне трактату пасобнымі дагаворамі, якія мелі-б абаронны характар і выцякаліся-б у цеснай згодзе з Лігай Народаў і пад яе даглядам. Няма іншага спосабу спыніць ліха. Дзеля гэтага ані Англія, ані колёніі, якія думаюць яшчэ выказаць свой пагляд, ня могуць прызнаць пратаколу.

Нямецкая прапазыцыя падпісаць дагавор бясьпекі спаткала з боку Англіі найлепшыя адносіны у той час як Францыя гатова была-б падпісаць абаронны саюз з Англіяй і Бэльгіяй на падставе Вэрсальскага трактату, Англія прапануе саюз пяцёх—Англіі, Францыі, Нямеччыны, Італіі і Бэльгіі. Дзеля таго, што па гэтаму пытаньню яшчэ вядуцца перагаворы, якіх рэзультаты пакуль што яшчэ нельга прадбачыць, дык для Польшчы ўтварыліся асаблівыя варункі, аб якіх мы пагаворым падробна другім разам. *N.*

ПАЛІТЫЧНАЯ ХРОНІКА.

У Польшчы.

«Ilustr. Kur. Codz.» (№ 74) піша, што прасьветная камісія Сойму выслухала рэфэрат пасла Вайтовіча (Пяст) аб прапазыцыі пасла Вендзягольскага (Вызволене) датычна новэлізацыі закону аб часовай арганізацыі школьных ўладаў у кірунку пашырэньня правіл аб школьным самаўрадзе таксама і на ўсходнія землі Рэспублікі. Камісія большасцю галасоў прапазыцыю гэту адкінула і пастанавіла заклікаць урад да ўнясеньня законапрозекту аб увядзеньні школьнага самаўраду з мэтаю даць магчымасьць супрацоўніцтва грамадзкіх інстытуцыяў з паватовымі прасьветнымі ўладамі на ўсім абшары Польскае Рэспублікі.

Сьв. Сынод Праваслаўнае Царквы ў Польшчы прыняў на апошняй сэсіі рад пастановаў аб выкладаньні рэлігіі ў сярэдніх і пачатковых школах. Паміж іншым Сынод пастанавіў выдаць рэлігійныя падручнікі на беларускай, украінскай, польскай, чэскай і расейскай мовах, а таксама й малітвенікі на гэтых мовах.

14-га гэтага сакавіка міністар п. Тугут падаў старшыні міністраў п. Ул. Грабскаму прашэньне аб адстаўцы.

19. III старшыня рады міністраў п. Грабскі меў нараду з п. Тугутам. Дасягнена згода ў паглядах, пры чым адобраны проект утварэньня камітэту для крэсовых справаў.

Як піша „Robotnik“, прэм'ер-міністар прыняў 19 сакавіка дэлегацыю украінскіх і беларускіх сэнатараў, якія прасілі аб прадаўжэньні сроку складаньня ўва ўсходніх ваяводтвах школьных дэклярацыяў да 30 чэрвеня бягучага году. Як вядома срок гэтых канчаецца ўжо 31-га гэтага сакавіка, тады як срок падаваньня дэклярацыяў аб польскіх школах на крэсах устаноўлены 30. VI бяг. году. Прэм'ер дакляраваў вырашыць гэтую справу згодна з жаданьнямі дэлегацыі.

„Kurjer Polski“ перадае гэткія падробнасьці аб камітэце для крэсовых справаў, устаноўленьне якога проектуецца ўрадам: абшарам компэтэнцыі гэтага камітэту будуць ваяводтвы: віленскае, навагрудскае, палескае, валынскае, тарнопальскае, львоўскае і станіславоўскае. Усе справы, якія датычаць крэсаў перад пастаўленьнем іх на парадку дня ў радзе міністраў, абгаварывае і разглядае камітэт. Адносныя міністэрствы зьвяртаюцца ў камітэт за опініяй па ўсіх тых справах, якія не вымагаюць санкцыі рады міністраў. Пэрсанальныя справы, як назначаньні і адкліканьні (ад 6 клясы ўгару) наперад заопініёўваюцца камітэтам. Камітэт мае права інспэкцыі ўсходніх ваяводзтваў са спэцыяльнымі компэтэнцыямі і накрэсьліваньня палітычнай лініі ўраду па справах нацыянальных і вераспаведных ува ўсёй дзяржаве. У склад камітэту ўваходзяць: міністар Тугут, як прэзэс у намесьніцтве прэм'ера, мін. загранічн. справаў, міністар скарбу, мін. унутран. спр., міністар рэлігіяў і прасьветы, ваенны міністар, міністар зямельных рэформаў, як заўсёдныя сябры. Рэшта міністраў можа браць удзел у камітэце ў выпадку патрэбы. Справы ўносіцца па ўласнай ініцыятыве прэзэса камітэту або міністрамі. Пры разьбежнасьці паглядаў паасобных міністраў справа пераносіцца ў раду міністраў у працягу 7-х дзён. Гэнэральным сэкратаром камітэту мае быць пан Забежоўскі, які адна асна будзе кіраваць аддзелам крэсовых справаў прэзыдыуму рады міністраў.

За граніцай.

18. III у **Фінляндыі** парлямэнт большасцю 112 проці 63 галасоў адкінуў выбарчыя папраўкі, унесеныя ўрадам, трэбаваўшым даверыя. У рэзультаце гэтага галасаваньня ўрад падаў прэзыдэнту рэспублікі прашэньне аб адстаўцы.

У **Прусіі** ніяк ня можа стварыцца рада міністраў. На паседжаньні ляндтагу 19 сакавіка маршалак прачытаў пісьмо Маркса, які быў выбраны для сфармаваньня, кабінэту аб адмове яго ад гэтае місіі.

Паводлуг вестак з **Масквы**, эвакуацыя вострава Сахаліну **японцамі** праходзіць нармальна. Некаторыя часьці ўсходняга Сахаліну ужо перанялі савецкія ўладамі.

З **Каіру** паведамляюць, што там урачыста сьвяткавалася незалежнасьць **Эгіпту**. На адным з мітынгаў выступаў Заглюль-паша, які спытаўся ў сабраных, ці сапраўды можа быць гутарка аб сьвяце праўдзівае незалежнасьці, дзеля таго, што адме

З „Архіву Расейскай Рэвалюцыі“.

(Успаміны быўшага губэрнатара і сэнатара аб манаху Іліодоры).

У XVI томе «Архива Русской Революции» знаходзім цікавыя ўспаміны быўшага саратаўскага губэрнатара а пасьля й сэнатара П. Стремоухова пра яго барацьбу з епіскапам Гермагенам і бунтаром-манахам Іліодорам.

— Народ і інтэлігэнцыя,—піша П. Стремоухов, — ды прызнацца і я сам, перасталі што-нібудзь разумець у бяскарнасьці Іліодора. Інтэлігэнцыю абурала нарушэньне усіх праўных нормаў, а народ не разумеў, чаму Іліодор, можа бяскарна лаяць губэрнатара, міністраў і самы Сынод. Тут ёсьць нешта незразумелае. Тлумачэньне аднак-жа знайшлося. У народ трапіла чутка, хутка стаўшая ў цёмных масах упэўненасьцю, што Іліодор незаконны брат цара, ад бацькі чыста расейскае крыві. Гэта агідная чутка мусі была пушчана самым Іліодорам. На бацькаўшчыне Пугачова паўставаў новы самазванец... Хто мог-бы згадаць усе далейшыя магчымасьці нашага краю «неабмяжованых магчымасьцяў?». Усяму гэтаму трэ' было палажыць канец які-бы то ні было.

Я,—расказвае далей Стремоухов—пастанавіў ехаць у Пецербург і ўсё перадаць Сталыпіну, таму што прыйшоў да пераканаваньня, што перапіска ўсё роўна ні да чаго ня прыводзіць. Падзякаваўшы мяне за царыцынскае «сядзеньне», міністар уважна выслухаў мяне і разьвёў рукамі.

— Няўжо-ж вы думаеце, — сказаў ён,— што я нічога па гэтай справе не пачынаў? Усе вашыя паведамленьні я дакладаваў цару, але ён маўчыць.

— Але-ж, Ваша Экселенцыя, справа гэтак далей ісьці ня можа.

— Згаджаюся з вамі, але ў мяне гэтульki барацьбы на ўсе фронты, што на гэтай справе я ня мог згрупаваць усе свае сілы, ў мяне ёсьць дасяжэньні й важнейшыя.

— Хто ведае, што важней... Вам вядома, што правы друк увесь час трубіць на карысьць Іліодора. Пісьменьнік Радзіонаў, (здаецца, сябар Дзярж. Думы), прыяжджаўшы спэцыяльна ў Царыцын дзеля азнаямленьня з палажэньнем, выдаў цэлую кніжку ў яго абарону. Ад вашага імя прыяжджаў да мяне раскаяўшыся вядомы рэвалюцыянэр Ціхаміраў, каб мець са мною інтэрв'ю аб Іліодоры, і я й ня ведаю, якую ён займе пазыцыю...

— Вось вы й самі кажаце, які я разразьню мурашнік, калі вазьмуся за Іліодора. І бяз гэтага мяне цкуюць з правага боку набет больш, як з левага. Усе гэтыя галасы даходзяць да цара... Жахоўна тое, што у пачатковых сваіх палажэньнях Іліодор рэжа праўду, якьі робіць рэвалюцыю, інтэлігэнцыя, як Панургава стада, ідзе за імі, прэса таксама; дык хіба-ж Толстой, ім аплёваны, ня першы апостал анархізму, але спосабы, якімі ён дзеець, і гэтая бяскарнасьць усё губяць і даюць поўную аснову опозыцыі казаць, што за ёю праўда. Сталыпін задумаўся (і спытаўся):

— Вы здольны на самаахвярнасьць?

— Калі трэба, дык так.

— Я ведаю, што цару і дасюль няпрыемна, што Татіщев пакінуў службу праз Гермагена і Іліодора. Адстаўка другога губэрнатара з-за гэтых авантурнікаў зробіць на яго ўражаньне. Вы адтрымаеце аудыенцыю ў цара. Скажэце яму усю праўду, скажэце яму пра самазванства Іліодора, хай ён пачуе гэта ад вас. Дамагайцеся высылкі й затачэньня Іліодора, а калі ён вас не паслухае, дык скажэце, што пры Іліодоры ня можаце болей кіраваць губэрняю і прасеце аб звальненьні.

— Добра.

— Але ці хопіць у вас на гэта духу? Я знаю шмат асобаў, якія йшлі да цара, каб выкажыць яму «праўду-матку», а пасьля пад уплывам яго асобы «язык прыліпаў да горла» і нічога ня выходзіла. Пачаць і не дакончыць, яшчэ горш выйдзе.

— Думаю і спадзяюся, што ў мяне хопіць пораху.

Сталыпін паціснуў мне руку.

— Я думаю што ён вас не адпусьціць, ну, а калі-б навет і адпусьціў, цераз некалькі месяцаў што-нібудзь іншае для вас прыдумаю.

— Ага, якраз,—спомніў я.—Маю выразныя даныя, што Гермаген і Іліодор дзеюць у цесным яднаньні з Распуцінам. Як доказ гэтага я прадстаўлю вам групу гэтае кампаніі.

— Гэта робіць болей складаным палажэньне, — заўважыў Сталыпін.

Я пакланіўся й вышаў.

На трэці дзень пасьля гэтага мне была назначана аудыенцыя ў Царскім Сяле. На-

нены на паперы ангельскі протэкторат і далей фактычна істнуе.

▭ У **Даніі** 18. III началася забастоўка й лёкаут у мэталюргічнай прамысловасьці. Безработных налічваецца 50.000 чалавек.

▭ Як паведамляюць з **Масквы**, навет і бальшавіцкая прэса ня ўтойвае факту поўнага правалу камуністых на сельскіх выбарах, дзе да радаў выбраны толькі 2% іх. Усюды процант выбраных камуністых паменшыўся.

▭ У **ангельскім** парлямэнце Чэрчыль заявіў, што расходы на армію, а таксама марскі і паветраны флёт у 1924—1925 г.г. даходзяць да 117 мільёнаў фунтаў штэрлінгаў.

▭ У **Нью-Іорку (Амэрыка)** падчас сходу расейскіх рабочых соцыялістычных групаў камуністыя з мэтаю зрыву сходу напалі на сабраных. Падчас бойкі каля 20 чал. было ранена. Арыштована паліцыяй 24 чал.

▭ Нямецкая газэта „Montag Morgen" паведамляе, што йдзе паважная гутарка аб офіцыяльным выстаўленьні кандыдатуры гэн. Людэндорфа на пасаду прэзыдэнта рэспублікі.

▭ З **Канстантынопалю** паведамляюць, што опэрацыі проці наўстаньня курдаў вымагаюць часу ад 2 да 3 месяцаў. Курды адступаюць у кірунку Дыярбякіру. Нацыянальнае сабраньне прыняло новыя крэдыты ў разьмеры 10 міл. турэцкіх фунтаў на ліквідацыю паўстаньня.

▭ Паводлуг вестак з **Вашынгтону (Амэрыка)**, сэнат паўторна адкінуў прапазыцыю прэзыдэнта Куліджа аб назначэньні Уорэна гэнэральным пракурорам. Прапазыцыя адкінена 46 галасамі проці 39. Уорэн пасьля паўторнага галасаваньня сам адмовіўся ад пасады гэн. пракурора. Тады прэзыдэнт назначыў гэнэральным пракурорам Сарджэнта, якога сэнат зацьвярдзіў.

▭ У **Швэцыі** шырыцца лёкаут у драўлянай, паяровай і валакнянай прамысловасьці. Зволънена 130,000 рабочых.

▭ Бэрлінская „Vos. Ztg." паведамляе, што буйныя нямецкія прамыслоўцы ахвяравалі значныя сумы на падтрыманьне кандыдатуры Ярэса ў прэзыдэнты **Нямецкае Рэспублікі**. У шмат якіх брандэнбурскіх гарадох правыя арганізацыі наннялі ўсе салі дзеля сабраньняў на ўвесь час да 29 сакавіка. Праз гэта рэспубліканскія партыі ня будуць мець месца для перадвыбарных сабраньняў.

▭ **Амэрыканскія** газэты пішуць, што сэнатар Бора замерваецца выехаць у ССРР у красавіку месяцы дзеля азнаямленьня з палажэньнем. У палітычных кругох думаюць, што сэнатар Бора, які зьяўляецца старшынёю сэнацкае камісіі па заграпічных справах, будзе вясьці перагаворы з урадам ССРР аб прызнаньні гэтае дзяржавы **Амэрыкаю**.

▭ З **Лёндану** тэлеграфуюць што там 20. III а 5 г. 35 мін. раніцай памёр лёрд Кэрзон.

▭ ПАТ перадае вестку з **Жэнэвы**, што міжнародны трыбунал справядлівасьці 14 красавіка займецца справаю польскае пошты ў **Гданску**.

▭ 11/III ў **Токіо (Японія)** адбылася дэмонстрацыя жанчын, нёсшых плякаты і штандары з надпісамі аб патрэбе выбарнага права для жанчын. У парлямэнце зроблены тры прапазыцыі—адна аб праве жанчын на галасаваньне, другая аб праве іх уваходзіць у палітычныя арганізацыі і трэцяя аб дапушчэньні жанчын да вышэйшай адукацыі нараўні з мужчынамі.

▭ **З Софіі (Баўгарыя)** паведамляюць, што новавыбраны цэнтральны **македонскі** камітэт абвясьціў маніфэст, ў якім апэлюе да культурнага сьвету і трэбуе альбо незалежнае македонскае дзяржавы пад протэкторатам Лігі Народаў, альбо стварэньня аўтономнае провінцыі ў межах югаслявяскае дзяржавы ці ў межах балканскае фэдэрацыі.

Той, хто умее чытаць, ніколі не палянуйся прачытаць няпісьменнаму!

Агляд прэсы.

Месячнік „Walka" піша аб цяперашнім аздараўленьні скарбу спосабам Грабскага, вельмі крытычна глядзячы на гэту справу.

Друкаваньне папяровых грошай, якое ў апошнія месяцы 1923 году дайшло да страшэнных разьмераў, паставіла перад польскім урадам пытаньне аб устрыманьні гэтага друку грошай.

Гэта было магчыма толькі тады, калі можна б было ў нейкі іншы спосаб здаволіць патрэбы скарбу, які дагэтуль ня меў інакшых спосабаў, як друкаваньне грошай. Гэткіх іншых спосабаў было тры: 1) паменшаньне расходаў да гэткіх межаў, каб яны цалком маглі быць пакрыты даходамі, якімі ў даны мамэнт распараджаўся скарб; 2) павялічэньне даходаў да гэткіх разьмераў, каб яны пакрывалі патрэбы скарбу; 3) пазыка.

Найлепшы, ведама, быў-бы першы спосаб, гэта зн. гэткае паменшаньне расходаў, каб можна было пакрыць усе расходы, не накладаючы на тую ці іншую клясу насяленьня новых цяжараў, гэткімі самымі даходамі, якія скарб меў у сваім распараджэньні у 1923 годзе.

Аднак дзеяльнасьць ашчадных камісараў не дала ніякіх рэзультатаў.

Ды апроч таго паменшаньне дзяржаўных расходаў не заўсёды карысна для грамадзкай гаспадаркі.

Есьць адзін аддзел бюд'жэту, якога сільнае паменшаньне магло-б аздаравіць увесь бюд'жэт—гэта аддзел міністэрства вайсковых справаў.

На агульную суму крэдытаў, якія прапануе бюд'жэтная камісія, ў ліку 1.481.228,507 злот., крэдыт для Міністэрства Вайсковых Справаў вызначаны ў ліку 615.667,492 зл., г. зн. 41,63 проц. ўсяго прапанованага крэдыту. У параўнаньні з вайсковым бюд'жэтам цыфры іншых аддзелаў бюд'жэту вельмі скромныя. Найвялікшыя пасьля вайсковага бюд'жэту выказваюць цыфры Міністэрства рэлігіяў і асьветы ў разьмеры 237.373,063 зл. і міністэрства скарбу ў разьмеры 228.019,960 зл. Паменшаньне расходаў гэтых аддзелаў ані магчыма, ані пажадана. Радыкальную папраўку палажэньня з боку расходаў мог-бы толькі зрабіць вайсковы бюд'жэт.

Аднак паменшаньне вайсковых расходаў магчыма толькі пры поўнай зьмене усей сыстэмы нашай заграпічнай і ўнутранай палітыкі. Зьмены гэтай палітыкі з боку нашых урадовых сфэр нельга спадзявацца, дзеля гэтага нельга паважна глядзець на спробы ўраду ўвясьці ў бюд'жэт ашчаднасьць.

Адзінае месца, дзе можна-б рабіць ашчаднасьць, гэта Міністэрства Вайсковых Справаў, але аб ашчаднасьцях у гэтым аддзеле ня хочуць чуць ня толькі ўрадовыя сфэры, але навет і партыі, якія зьяўляюцца прадстаўнікамі польскага пролетарыяту.

Дык і няма гутаркі аб тым, каб у цяперашніх палітычных абставінах можна было-б зрабіць роўнавагу бюд'жэту, зьмяншаючы расходы.

Далей, кажучы аб іншым спосабе аздараўленьня скарбу, — аб пазыцы, аўтор гэтак сама глядзіць пэсымістычна на справу:

У нашых абставінах бюд'жэтная роўнавага праз пазыку ня можа аздаравіць дзяржаўных фінансаў, можа толькі на нейкі даўжэйшы або карацейшы час спыніць катастрофу.

Прыйшоўшы да выводу, што пазыка ня можа аздаровіць польскіх фінансаў, аўтор піша аб прынятым урадам спосабе павялічэньня даходаў рознымі падаткамі.

І тут сталася рэч характарная. Калі была гутарка аб аздараўленьні скарбу, аб патрэбе вялікіх матар'яльных ахвяраў, усе былі вялікімі і гарачымі патрыётамі. Але патрыятызм астыў, як прыйшлося плаціць. Соймавая большасьць, складаючыся з сельскіх гаспадароў, старалася заўсёды і ўсюды ўсялякія падатковыя цяжары перакідаць на горад, а сябе звальняць ад гэтых цяжараў.

У канцы аўтор робіць сумныя вывады датычна гаспадарчых справаў:

Конкурэнцыя заграніцы, недахват рынкаў прадажы, дарагоўля і беднасьць насяленьня зьяўляюцца прычынай сільнага безробоцьця, якое — скажам сабе гэта шчыра — ня ёсьць зьявішча пераходнае...

пярэдадні аудыенцыі раптам да мяне ў нумар готэлю «Францыя» пазваніў тэлефон.

— Хто пры апараце? На фотаграфічнай групе тры асобы. Гаварэце толькі аб дзьвёх вашых, трэцяе не чапайце.

— Ды хто гаворыць?

Я пачуў, як трубку павесілі на апарат і размова спынілася. Таямнічы голас, мабыць, належаў да Сталыпіна. Я перагаварыў з жонкаю. Яна багаславіла мяне на рашучую размову з царом, якія-б ні былі яе пасьледзтвы.

Цар прыняў мяне са звычайна літасьцівою усьмешкаю. Пасьля нязначнае размовы аб некаторых справах губэрні паміж намі адбыўся гэткі дыялёг. Для мяне ён быў настолькі значны, што грунтоўна ўеўся ў маю памяць і я прыводжу яго даслоўна.

— Вашая Вялікасьць, мне трэба яшчэ далажыць Вам аб Іліодоры.

Я заўважыў як у цара захадзіў мускул на шчацэ.

— Тут гаварыць няма аб чым. Я яму дараваў.

— Хай так, В. В, (я ў першы раз даведаўся аб дараваньні Іл-ру), але пасьля Вашага дараваньня, замест таго, каб быць удзячным, ён цягне далей свае паскудзтвы.

— Я ўсё ведаю і дараваў яму.

— В. В. ня можаце ўсяго ведаць. Я знарок прыехаў для дакладу ў Пецербург і аба ўсім толькі тры дні назад далажыў міністру.

— Ды я й не хачу нічога ведаць, усё гэта драбяза.

— Не драбяза... пазвольце, В. В., вам далажыць...

— Я ўжо сказаў вам, Стремоухов, што гэтая размова скончана...

— В. В, я ня споўніў-бы свайго даўгу, калі-б не далажыў Вам, што гэты нягоднік не даражыць навет чэсьцю Вашае сям'і, а значыцца й Вашай...

Цар загарэўся.

— Ваш даклад скончаны.

— Слухаю. Але калі Вам ня ўгодна мяне выслухаць, значыцца В. В. мне ня верыце, а дзеля гэтага прашу мяне звольніць ад пасады саратаўскага губэрнатара, іначай мне служыць ня чэсна.

Апошняя мая фраза ня надта складная, але я быў вельмі неспакойны. «Праўду царом з усьмешкаю гаварыць» — умее ня кожны. А мне было не да усьмешкаў. Прызнаюся, што цяжкая сьляза скацілася ў мяне па шчацэ.

Твар цара адразу зрабіўся добрым і ласкавым.

— Я вам веру, Стремоухов, знаю вас, але чаго вы хочаце?

— Ня служыць болей, В. В.; якая карысьць ад мае службы, другі, быць можа, зробіць тое, чаго я ня ўмеў зрабіць, пераканаць Вас; калі я на гэта ня здольны, дык ня лічу ўжо чэсным карыстацца палажэньнем губэрнатара...

— Ну, ну, супакойцеся... Я ведаю, што вы чэсны чалавек.

Цар працягнуў да мяне руку з ласкаваю усьмешкаю і чараваўшым, выключна свойскім яму, выразам вачэй, таксама усьмяхаўшыхся дабратою і ледзь-ледзь заметнаю ironiяй, і паціхеньку падпіхнуў мяне да дзьвярэй.

Я выйшаў. Бышыя ў пачакальні дзяжурны ад'ютант граф А. Граббэ і камандзер канвою кн. Трубецкой, мабыць, заўважылі маё неспакойства.

Дні цераз тры Салтыков паведаміў мяне, што ў кулюарах Дзяржаўнае Рады разыйшлася дзейка, што цар «разьнёс» саратаўскага губэрнатара.

Проста з найвышэйшае аудыенцыі я заехаў да Сталыпіна і расказаў яму аб бышай з царом размове.

— Заўтра я буду ў Яго Вялікасьці, — сказаў мне міністар, — і паведамлю вас аб яго рашэньні.

На другі дзень я быў выкліканы Сталыпіным да тэлефону.

— Ну што? — спытаўся я.

— Цар прыказаў вам перадаць, што загадвае (Сталыпін праскандзіраваў апошняе слова) вам нясьці далей службу ў Саратаве.

— Што-ж мне рабіць?

— Захоўваць доўг вернападданага—пакарацца.

— А Іліодор?

— Аб гэтым цар мне нічога не сказаў.

У канцы ўспамінаў, бышы царскі губэрнатар і сэнатар са зразумелым тактам яго монархічных перакананьняў разважае:

— Даю магчымасьць чытачу самому разабрацца ўва ўсім гэтым эпізодзе і зрабіць свае вывады.

Вывад найпрасьцейшы можна зрабіць той, што не дарма расейская бюракратыя стварыла прыказку:

— «Палажэньне горшае за губэрнатарскае».

Палітыка ўраду, якая падатковай і мытнай сыстэмай павялічвае ўзрост дарагоўлі, зьмяшчае ў сабе вялізную небясьпеку для адзіных чынных пазыцыяў білянсу гаспадарчай палітыкі: для роўнавагі бюд'жэту і для польскай валюты.

ПА СЬВЕЦЕ.

Сьмерць „меднага караля“.

На 87 годзе веку памёр у штаце Мортам вядомы ў Амэрыцы, як „медны кароль“, сэнатар Клярк. Нарадзіўшыся ў сям'і імігранта-ірляндца, ён ў маладыя гады працаваў на фэрме свайго бацькі, пасьля быў школьным настаўнікам, зрабіўся ўласьнікам найбуйнейшых капальняў медзі ў Паўночнай Амэрыцы і пакінуў цяпер маемасьць, якая перавышае 75 мільёнаў даляраў.

Статыстыка італьянскіх эмігрантаў.

Аблічана, што лік эмігрантаў з Італіі ў леташнім годзе дасягнуў 401.868, г. знач. застаўся блізу што на тым самым роўні, як і ў 1923 годзе, калі з Італіі эмігравала 400.000 чалавек. З іх 130.779 (32%) выехалі за акіян, 271.089 (68%) выбраліся на работы ў эўропэйскія краі, галоўным чынам у Францыю, дзе знайшлі работу 231.000 італьянцаў. Саўсім нязначны лік эмігрантаў, выехаўшых у Нямеччыну, дзе перад вайною патрэба ў італьянскіх рабочых руках была надта вялікая, а ў мінулым, 1924 годзе, ў Нямеччыну скіравалася толькі 1.000 італьянскіх рабочых.

Колькі жыхароў у Даніі.

Паводлуг апошняй перапісі ў Даніі налічана 3.386,274 чалавекі жыхароў, з якіх у сталіцы Копэнгагэне з прыгарадамі пражываюць 728,105 чал., а ў 85 провінцыяльных местах Даніі разам — жывуць 739,483 чалавекі. Ў параўнаньні з папярэдняй перапісьсю штогоднае павялічэньне насяленьня з прычыны паменшаньня нараджальнасьці панізілася з 1,23 проц. да 0,95 проц.

Страшэнны пажар у японскай сталіцы.

Паводлуг вестак з Токіо, 17-га гэтага сакавіка ў паўночнай часьці места пачаўся пажар, які за кароткі час ахапіў тысячы дамоў. Дзеля тушэньня пажару, які страшэнна шпарка шырыўся, выклікана было войска. Насяленьне ў перапудзе пакідала места. Больш як 20 тысяч чалавек блутаецца бяз страхі над галавою, страціўшы маемасьць. Шкоду ад пажару не ўдаецца, пакуль што, ўстанавіць. Падлічана толькі, што ў паўночнай часьці места пажарам зьнішчаны 3,000 дамоў.

2000 чалавечых ахвяраў цыклёну ў Амэрыцы.

„United Press“ паведамляе з Нью-Іорку, што найбольшая бура, якая адведала сярэднюю, заходнюю і паўночную Амэрыку за 14 гадоў, пацягнула за сабой больш як 900 ахвяраў людзьмі. Мястэчка Вэстфранкфорт штату Ілінойс, якое налічвае 18.000 жыхароў, зьнішчана напалову. Шмат дамоў зраўнана з зямлёю. Найболей пацярпелі штаты Місісіпі, Індыяна й Ілінойс. Веліч катастрофы, пакуль што, немагчыма азначыць. Тэлеграфная і тэлефонная сувязь парвана. 20 валасьцёў і вёсак зьнішчана шалёнай бурай і пажарамі. Каля 200 дзяцей загінула падчас навукі ад заваленьня школьнага будынку.

У Лёндане былі адтрыманы інфармацыі з Чыкаго, што лік чалавечых ахвяраў апошняга цыклёну перавышае 950 чалавек забітымі і 2.600 раненымі. Аддзелы войска й некалькі цягнікоў Чырвонага Крыжа высланы на месца катастрофы. У некалькіх меншых мястэчках зьнішчана большасьць дамоў.

Апошнія ведамасьці аб гэтай катастрофе гавораць аб 2000 забітых бураю людзей і 3000 цяжка раненых.

Навіны ў тры радкі.

— У Нямеччыне шырыцца забастоўка чугуншчыкаў. 13 III у Бэрліне спынілі працу 1.500 работнікаў.

— Польскі консуль у Ерусаліме адтрымаў загад афіцыяльна рэпрэзэнтаваць польскі ўрад пры адчыненьні Палестынскага унівэрсытэту.

— Старшыня рады міністраў, пан Грабскі, ахвяраваў гміне Белявы, Ловіцкага павету (дзе знаходзіцца яго двор) 2,8 гэкт. зямлі для збудаваньня ўзорнае пачатковае школы.

— У чэхаславацкай сталіцы, Празе, 12-III памёр вядомы расейскі пісьменьнік-гумарысты Аркадзь Аверчэнко.

— Кошт адбудовы Петраграду аблічаны бальшавікамі ў 30.850,000 рублёў. Адбудова мае цягнуцца 5 гадоў.

— 6-га сакавіка каля Царыцына ачысьцілася ад лёду Волга. Устаноўлены гарадзкія паравозы.

— З 13 сакавіка адноўлена паветраная пошта паміж Бэрлінам, Гановэрам і Лёнданам.

— „Руль“ паведамляе, што жонка нямецкага экс-імпэратара Вільгэльма II-га прыехала ў Бэрлін, каб вынясьці лёгкую опэрацыю.

— Афіцыяльна сьцьверджана, што пахаваньне нямецкага прэзыдэнта Эбэрта абыйшлося скарбу ў 200.000 марак золатам.

— У Іванава-Вазьнясенску арыштованы бальшавіцкімі ўладамі палкоўнік Сьмірноў, абвінавачаны ў расстрэле рабочых у 1916 г

— У Вологдзе расстрэлены два забойцы прэзэсаў сельскіх радаў Шастакоў і Міліцын.

— У Ніжнім Ноўгарадзе вінаватыя ў пабіцьці рабкора Карунова засуджаны на пяць гадоў вастрогу.

— У Дуброўскай воласьці, Бранскага павету, сяляне спалілі маемасьць селькора Карбоўскага.

— У Данецкім басэйне моцна павялічыліся цэны на хлеб.

У С. С. Р. Р.

Сэпаратызм у Радавай Беларусі.

Паводлуг вестак з Рыгі, тамашнія палітычныя сфэры адтрымалі інфармацыі, што на адным з паседжаньняў цэнтральнага выканаўчага камітэту беларускае камуністычнае партыі прынята рэзалюцыя аб паважных зьменах конституцыі Радавай Беларусі. Паміж іншым, пастаноўлена, што Радавая Беларусь ў кожны момэнт можа выступіць з Саюзу Социялістычных Радавых Рэспублік. Прыняцьце гэткае пастановы азначала-б пашырэньне й рост сэпаратызму ў Усходняй Беларусі, дзе гэта зрабіцца можа масавым нацыянальным рухам.

Замах на сяброў ураду.

Растоўскім ГПУ недалёка ад станцыі Каяла арыштована 6 чалавек, прабаваўшых нарыхтаваць узрыў новага чугуначнага мосту пры паварoце з Тыфлісу цягнікоў з сябрамі бальшавіцкага ўраду. Адзін з арыштованых атруціўся цыяністым каліем. Рэшта паадмаўлялася прызнацца, хто яны такія.

Голад сярод кіргізаў.

На 3-цяй сэсіі ЦИК'у дэлегатамі ад Кіргіскае Рэспублікі было заяўлена, што сярод качавога і аселага насяленьня гэтае рэспублікі налічваецца галодных 636.450 чалавек, з якік 350 тыс. непоўналетніх. Галодныя з лістапада месяца леташняга году кормяцца жалудамі і іншымі сурогатамі, што выклікае хваробы жывата. Здыханьне быдла, цынга, й галодны тыфус змушае навет і заможных грамадзян сёлаў і вёсак расходзіцца па іншых мясцовасьцях ССРР. У ўрадовай падмозе з агульнасаюзнага фонду галодным было адмоўлена, а мясцовая падмога даецца толькі малалетнім. Быдлярства, якое зьяўляецца асноваю істнаваньня сярод качавога насяленьня, катастрофічна зьмяншаецца. Дружыны, меўшыя да траўня 1924 г. па 200 — 300 штук дробнае жывёлы, ня маюць цяпер і 20 — 30 штук, а палажэньне з буйною жывёлаю яшчэ горшае. За студзень і люты 1925 г. ў Кіргізіі было зарээстрована 26 выпадкаў галоднай сьмерці сярод аселага насяленьня і 73 выпадкі сярод качаўнікоў.

Адмова ад украінізацыі чырвонае арміі.

Паводлуг вестак з Украінскае Социялістычнае Радавае Рэспублікі, вярхоўная рэвалюцыйная рада украінскае чырвонае арміі выдала загад аб спыненьні далейшае украінізацыі войска, расквартэрованага на Украіне. Мотывам гэтага спыненьня бальшавікі выстаўляюць безрэзультатнасьць дасюлешняе працы ў кірунку украінізацыі арміі, зазначаючы, што лік украінцаў у нацыянальных ваенных фармацыях не ахапляе і 50 проц. простых чырвонаармейцаў, а палітычных кіраўнікоў і камандзераў няма навет і 23 проц. У палітычных кругох гэткі загад прыпісваюць новаму галоўнаму камандзеру чырвонае арміі, Фрунзэ.

ТУТЭЙШАЯ ХРОНІКА.

= **Прызыў у войска.** 14 гэтага сакавіка Камісарыят Ураду на м. Вільню пачаў высылаць паасобныя позвы аб прызыве ў войска народжаных у 1903 годзе тых асобаў, якія дасюль яшчэ ў польскай арміі ня служылі.

= **Лік аўтобусаў павялічваецца.** У мінулую суботу тэхнічная камісія акружное дырэкцыі публічных работ зрабіла агляд двух новых аўтобусаў фірмы „Autopol“.

= **Камуністычныя адозвы.** „Słowo“ піша, што віленскі аддзел прэсовай усходняй агэнцыі адтрымаў у закрытым канвэрце дзьве адозвы камуністычнае рабочае партыі Польшчы і камуністычнай партыі Заходняй Беларусі. Першая пасьвечана міжнароднаму дню работніцкай солідарнасьці, а другая асобе пасла Ланцуцкага. Як можна судзіць па паштовым штэмплі, пакеты кінены ў скрынку ў Вільні.

Цікава, што адначасна ўночы на 14 сакавіка на вуліцах Субоч, Рудніцкай і Тургельскай былі параскіданы пачкамі па 100—200 штук камуністычныя брашуры на жыдоўскай і польскай мове больш-менш таго самага зьместу, што й адозвы, прысланыя ў прэсовую агэнцыю.

= **Новы тарыф на пошце.** З 15 сакавіка ўведзены новы паштовы тарыф. Перасылка звычайнага пісьма каштуе 15 грошай, заказнога—45 грошай і заказнога-экспрэс—95 грош.

= **Паніхіда па украінскім песьняры.** 15-га гэтага сакавіка з прычыны ўгодкаў сьмерці вялікага украінскага песьняра Тараса Шэўчэнкі ў Сьвята-Духавым манастыры архіепіскапам Хвядосам была адслужана паніхіда.

= **Лік безработных.** На 16. III было зарээстровано 1907 безработных, з якіх 1350 мужчын. Па прафэсіях безработныя дзеляцца на: мэталістых—194 чал., будаўляных рабочых — 118 чал., нeкваліфікованых — 545 чал., дамовую службу—252 чалав. і інтэлігэнцыю—186 чалавек.

= **Выхад з партыі.** „Вил. Утро“ паведамляе, што пасол Сойму Касьцялкоўскі (выбраны ў Віленшчыне) выйшаў з Польскае Народнае Партыі „Wyzwolenie“ дзеля таго, што партыйны конгрэс у Варшаве прыняў проект прымусовага адбіраньня зямлі без адшкадаваньня.

= **Тайны бровар.** У сяле Рутхоўшчына Вялейскага павету паліцыя выкрыла падчас работы добра пабудованы тайны гарэлачны бровар, які штодня выробляў некалькі вёдраў сьпірту й гарэлкі. Уласьнік бровару Мікалай Мартынаў патрапіў выскачыць цераз комін і уцёк. Кампаньён яго Янка Красевіч затрыманы. Выробляная імі гарэлка прадавалася ў бутэльках цераз спэцыяльных агентаў.

ЗУБНЫ ДОКТАР
А. БУРЦОВА
Замковая вуліца, дом № 4, кв. 6
нанова адчыніла лябораторыю
ШТУЧНЫХ ЗУБОЎ
Скідка 30 проц.
Лячэньне, плёмбы і вырываньне зубоў.
Гадзіны прынятку ад 11—2 і ад 4—5.

ПРЫМАЕЦЦА ПАДПІСКА
НА
„АВАДЗЕНЬ“
«АВАДЗЕНЬ» выходзіць адзін раз у два тыдні.
«АВАДЗЕНЬ» — часопіс беларускае сатыры, аздобленая цікавымі карыкатурамі, якія ілюструюць беларускае жыцьцё.
Падпісная цана:
На 1 год . . 7 злот. — грош.
„ ½ года . 3½ „ — „
„ 3 месяцы 1 „ 80 „
Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Вільня, Завальная 7 (пры Кнігарні).

Рэдактар-Выдавец **Язэп Салавей**

Друкарня „Lux“, вул. Жэлігоўскага, 1. Тэлеф № 203.